የካህሳይ ኩርባዎች

ክፍል አንድ

በሸጋው ማቱሚ

እንደ ማደርደሪያ…

ይህ ፅሁፍ በ2005 ዓ.ም በካህሳይ አብርሃ ተፅፎ ለንባብ የበቃውን፤ "የአሲምባ ፍቅር" የተሰኘውን ታሪካዊ መፅሃፍ በወፍ በረር የሚዳስሳ ነው፡፡ የመፅሃፉ ደራሲ በአሲምባ በነበረው የኢትዮጵያ ህዝባዊ አብዮታዊ ሰራዊት ወይም ኢህአሰ በተባለው የኢህአፓ ወታደራዊ ክንፍ ውስጥ የነበረ ታጋይ ነው፡፡ ከተራ ታጋይነት እስከ ሃይል መሪነት በቆየባቸው ጥቂት አመታት፤ በአሲምባ ውስጥ ያሳለፈውን ውጣ ውረድ፤ የትግልና የፍቅር ህይዎት የሚዳስስ፤ እውነተኛ ታሪክ ነው፡፡

ታሪኩ ከተከናወነ ከ30 አመታት በኋላ ለንባብ የበቃው "የአሲምባ ፍቅር" ያ ትውልድ የወጣ የወረደበትን፤ ሀገርና ህዝብ ለሚባል እውነት የተከፈለውን ማንዋዕትነት፤ የነበረውን የአላማ ፅናት፣ ፍቅርና ትግል በሚገባ ያሳያል፡፡ አዲሱ ትውልድ ስለ ኢህአፓ ምንነትና ማንነት፤ በአጭር ጊዜ ስመጥ ገኖ፤ በአጭር ጊዜ ለምን እንደተበተነ፤ ፍንጭ ይሰጣል ብዬ አምናለሁ፡፡

ባለቅኔ ውሎሬት ፀጋዬ ገብረ መድህን "የሰው ልጅ አንድም ከፊደል ሀ ብሎ፤ አንድም ከመከራ መዘገብዋ ብሎ ይማራል፡፡" እንዳሉት ያ ትውልድ በርሃብና በእርዛት፤ በመከራና በጦርነት ለዚህ ትውልድ ልዕልና ዋጋ ከፍሏል፡፡ በእኔ እምነት ይህ ትውልድ ወይም አዲሱ የሚባለው ትውልድ፤ ከዚህ ዘመን ትውልድ፤ አንድም ከሊቅ አፍ፤ ሁለትም ከመፅፍ ያገኘው እውቀት በቂ ነው ብዬ አላስብም፡፡

ደራሲ፣ ገጣሚና ጋዜጠኛ ነብይ መኮንን በመፅሀፉ ጀርባ በሰጠው አስተያየት "የካህሳይ ኩርባዎች ወላጆቹ፤ ከሱ ጋር ነፍስ የተቀባበለው ይሚር ንጉሴ የተባለው ገበሬና አሲምባ የወለዳት ድላይ የተባለች ዓድ- ፍቅረኛው ናቸው፡፡" ይላል፡፡ ስለዚህ የካህሳይን ኩርባዎች አንድም ከመፅሀፉና ከደራሲው ጋር ከነበረኝ ቆይታ፤ ሁለትም ከአንዳንድ ታሪካዊ ማሃፍትና ተዛማች ሁነቶች ጋር እያዛመድሁ፤ የወፍ በረር ቅኝቴን አቀርባለሁ፡፡

ድህረ-ታሪክ

በኢትዮጵያ ህዝቦች የትግል ታሪክ ውስጥ፤ በየጊዜው ሲቀሰቀስ የነበረው አመፅ በ1930ዎቹ ይበልጥ ተጠናክሮ ወጣ፡፡ በተለይ በጎጃም፣ በወሎ፣ በባሌና በትግራይ... በነበረው የገበሬዎች አመፅ ተስፋፍቶ፤ በተለያየ ጊዜና ዘመን ህዝቡ በስርዐቱ ላይ ተቃውውን ሲያሰማ ነበር፡፡

ለዘመናት ውስጥ ውስጡን ሲንፈቀፈቅ የነበረው ህዝባዊ አብዮት ነፍስ የዘራው፤ በወርሃ ታህሳስ፤ 1953 ዓ.ም ነበር፡፡ በገርማሜ ንዋይና በመንግስቱ ንዋይ አማካኝነት የተጠነሰሰው የሚኒንቅለ መንግስት ሙከራ፤ በወጉ የተደራጀና የተቀናጀ ባለመሆኑ ሳይወለድ የሞተ ነበር፡፡ አንዳንድ የፖለቲካ ተንታኞች ሙከራውን "በግብታዊነትና በስሜት የተደረገ ነበር፡፡" ይላሉ፡፡ ያም ሆኖ ግን በዘመኑ የነበረውን አስተሳሰብ በመቀየር ረገድ ትልቅ ፋይዳ ነበረው፡፡ ምክንያቱም "ሰማይ አይታረስ፤ ንጉስ አይከሰስ፤" በሚል ልማዳዊ አስተሳሰብ ተቀይዶ፤ ብሶቱን በሆዱ ይዞ የኖረው ህዝብ፤ በከቸፈው የሚኒንቅለ መንግስት ሙከራ 'ይህም አለ ለካ!' እንዲል አስችሎታል፡፡

ራሳቸውን ከሰለሞናዊ የዘር ግንድ ጋር ያስተሳሰሩትና "ሥዩመ እግዚያብሔር ነኝ፡፡" በማለት ለ43 አመታት ያህል ሃገሪቱን ያስተዳደሩት አፄ ኃይለ ስላሴ፤ ከየአቅጣጫው የተነሳውን አመፅ መቋቋም አልቻሉም፡፡ ችግሩን ለሚገብ የተለያዩ ማሻሻያዎችን ቢያደርጉም፤ የንግስና ዘመናቸውን ግን ሊያራዝሙ አልቻሉም፡፡ በዚህም የሃገሪቱ የመጨረሻው ንጉሰ ነገስት በመሆን ስልጣናቸውን ለቀቁ፡፡

በወቅቱ ከተለያዩ ወታደራዊ ክፍሎች የተውጣጡ ጥቂት መስመስዊ መኮንኖች፤ ለዘመናት ውስጥ ውስጡን ሲንተከተክ የኖረውን ህዝባዊ አመፅ መካታ አድርገው፤ በአቋራጭ መንበረ ስልጣኑን ተቆጣጠሩት፡፡

ስልጣኑን የተቆጣጠሩት መኮንኖች፤ ራሳቸውን ግዚያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግ ብለው በመሰየም፤ ሀገሪቱን ማስተዳደር ጀመሩ፡፡ ደርግ ከመነሻው "ያለ ምንም ደም ኢትዮጵያ ትቅደም!" ብሎ ቢነሳም፤ የህዝቡን የዘመናት ጥያቄ መመለስ ግን አልቻለም፡፡ ምክንያቱም የህዝቡን የለውጥ ፍላጎት መሰረት አድርጎ ወደ ስልጣን ቢመጣም፤ ሀገሪቱን ለማስተዳደር የሚችል ቅድመዝግጅት አልነበረውም፡፡ በዚህ ሳቢያም ህዝባዊ አመፁ ማገርሸት ጀመረ፡፡

'ከድጡ ወደ ማጡ' እንዲሉ የህዝቡ ኑሮና ሮሮ እያየለ ሄደ፡፡ በዚህ ሳቢያም የህዝቡን ጥያቄ ለመመለስ በርካታ የፖለቲካ ድርጅቶች እንደ እንጉዳይ መፍላት ጀመሩ፡፡ ከእነዚህ የፖለቲካ ሀይሎች መካከል ስመ ዝናው የናኘው፤ በርካታ አባላትን በአጭር ጊዜ በማፍራት ጎልቶ የወጣው፤ የኢትዮጵያ ህዝባዊ አብዮታዊ ፓርቲ ወይም ኢህአፓ ነበር፡፡

ኢህአፓ በገጠር የተራዘመ የትጥቅ ትግል በማካሄድ ወታደራዊውን መንግስት ከስልጣን ለማውረድ የኢትዮጵያ ህዝባዊ አብዮታዊ ሰራዊት ወይም ኢህአሰ የተሰኘ ወታደራዊ ክንፍ ማሰረተ፡፡ ሰራዊቱንም በትግራይ አሲምባ፣ በጎንደር፤ በበለሳና በጠለምት አካባቢ ስልጠና በማስጠት የትጥቅ ትግል ጀመረ፡፡ ይሁንና በውስጡበተፈጠረውልዩነት ሳቢያ እየተፈረካከሰ ሄዶ፤ ህልውናውማክሰምጀመረ፡፡

እነሆ አመታት አለፉ… ነገሮች ሁሉ ባልተጠበቀ ፍጥነት ተለዋወጡ፡ ስርአቱን ለማርሰስ በገጠር የተራዘመ የትጥቅ ትግል የጀመሩ የፖለቲካ ፓርቲዎች፤ ህዝባዊ ወያነ ሃርነት ትግራይና (ህወሃት) የኢትዮጵያ ህዝቦች ዴሞክራሲያዊ ንቅናቄ (ኢህዴን) በ1980 ዓ.ም አጋማሽ ጥምረት ፈጠሩ፡፡ የኢትዮጵያ ህዝቦች አብዮታዊ ዴሞክራሲያዊ ግንባር ወይም ኢህአዴግ የተባለውጥምረት፤ ወታደራዊውን ስርአት በወርሃ ግንቦት፤ በ1983 ዓ.ም አስወገደ፡፡ ደርግ ለ17 አመታት የነገሰበትን ዙፋንምተረከበ፡፡

እነሆ አሁንምአመታት ነጎዱ… ነገር ግን በአንድ ወቅት ከሊቅ እስከ ደቂቅ የተከተሉት፤ ገናናነቱ የተማከረለት፤ "ጥቁሩ ቮልሸቪክ" እየተባለ የተሞካሸውን፤ የኢህአፓ ትክክለኛ ታሪክ ለትውልዱ በሚገባ ተላልፏል ለማለት ያዳግታል፡፡ ምክንያቱም በዚያ የታሪክ ሂደት ውስጥ ያለፉት ታጋዮች፤ ከስሜት በፀዳ መልኩ የኢህአፓን በሃገሪቱ ፖለቲካ ውስጥ የነበረው ሚና፤ እድገትና ለውድቀቱ መንስኤ የነበሩ ታሪኮች እርስ በእርሳቸው የሚጣረሱ ናቸው፡ በዚህ ሳቢያ የአሁኑ ትውልድ ያለፈውን እውነተኛ የኢህአፓ ታሪክ እምብዛም አያውቀውም፡ ቢያውቀውም እንኳን በዘመኑ ኢህአፓ ያለቀውን አንድ ትውልድ ነው፡ ለውድቀቱ ተጠያቂ የሚያደርገው ድርጅቱን እንጅ፤ በሀገሪቱ የፖለቲካ ታሪክ ውስጥ የነበረውን ጉልህ ድርሻ አይደለም፡

ስለዚህ የኢህአፓን የውድቀት መንስኤ በሚገባ ለሚረዳት፤ በወቅቱ የነበሩ ባለ ታሪኮች ታሪኩን በሚገባ ሊነግሩን ግድ ነው፡ ያምሆኖ ግን ኢህአፓ በኢትዮጵያ ህዝቦች የትግል ታሪክ ውስጥ ጉልህ ሚና የተጫወተ፤ በሃገሪቱ ለተፈጠረው የፖለቲካ ለውጥ ማሰረት የጣለ መሆኑ አይካድም፡

እንደ አለመታደል ሁኖ ብዙዎቹ የሀገራችን የታሪክ ድርሳናት የተፃፉት በራሳችን ሰዎችና በባለ ታሪኮች አይደለም፡ ይህ ባለመሆኑም ያለፈው ትውልድ ለህዝቦች ልዕልና የከፈለው ማስዋዕትነት በዘመን ብዛት እየደበዘዘ ነው፡ ትውልዱም በራሱ ታሪክ ከመኩራት ይልቅ፤ ታሪክ ያለው ታሪክ አልባ እየሆነ ነው፡ ለዚያም ይማስለኛል የራሱን ጀግኖች ዘንግቶ፤ የሆሊውድና የቦሊውድ የፊልምተዋናዮችን ታሪክ ነጋሪ የሆነ ው፡

ይህ ለምን ሆነ? ካልን ባለ ታሪኮቻችን የኢህአፓን ታሪክ በወጉ ለትውልድ ባለማስተላለፋቸው ነው እላለሁ። ያ ማለት ግን ስለ ኢህአፓ አነሳስና ውድቀት በባለ ታሪኮች የተፃፉ መፃህፍት የሉም ማለት አይደለም። ለአብነት ያህል የኢህአፓ አመራር የነበረው ክፍሉ ታደሰ “ያ ትውልድ” በሚል ርዕስ ስለ ኢህአፓ በሶስት ቅፆች፤ በኢህአፓ ወታደራዊ ክንፍ ውስጥ የነበረው አስማማው ሃይሉ (አያ ሻረው) የኢህአሰን ታሪክ በሁለት ቅፅ፤ በህይዎት ተፈራ የተፃፈው “tower in the sky”፣ የመኮንን ገብረ ዝጊ “ፍቅር በዘመነ ሽብር”ና ሌሎችም… ይጠቀሳሉ።

በ2005 ዓ.ም በደራሲ ካህሳይ አብርሃ የተፃፈው “የአሲምባ ፍቅር” ደግሞ፤ በድርጅቱ ውስጥ የነበረውን እውነት ከራሱ እይታና ገጠመኝ በመነሳት ነው የፃፈው። አንድ ታሪክ በባለ ታሪኩ መፃፉ ደግሞ አንድም ታማኝነቱ፤ ሁለትም ያለፈበትን እውነት ለመረዳት ያስችላል። በዚህ ሀሳብ ላይ ደራሲ፣ ገጣሚና ጋዜጠኛ ነብይ መኮንን በመፅሃፉ ጀርባ የሰጠው አስተያየት ይጠቀሳል።

“እስካሁን ካነበብኳቸው በኢህአፓ ላይ ያተኮሩ፤ በተለይ በአማርኛ ከተፃፉት መፅሃፍት መካከል፤ የካህሳይን መፅሃፍ ለይቼ ወድጀዋለሁ። ቀና ነው። በህፃን የየዋህነት ቀለም የተፃፈ ነው። ስለ ራሱ ለራሱ ለመናገር ብሎ እንጅ ለሌሎች ለመናገር ብሎ የፃፈው አይመስልም። ፅሁፉ ያን ዘመን እንደገና ከሌሎች ጋር እንድወያይበት አድርጎኛል።”

የካህሳይ ኩርባዎች አንድ- ወላጆቹ

ደራሲ ካህሳይ ተወልዶ ያደገው በቀድሞው ትግራይ ጠቅላይ ግዛት፤ በአጋሜ አውራጃ፤ ዛላ አንበሳ ወረዳ በምትገኘው ጥርቀ በተባለች የገጠር መንደር ነው። የቤተ ክህነት ትምህርቱን እስከ ቅዳሴ የዘለቀው ካህሳይ፤ የአርሶ አደር ቤተሰቦቹን እንግልት እያየ ነው ያደገው። ባደገበት ቀዬ አንዱ ያጣ የነጣ፤ ሌላው ደግሞ መሬትና ምርት የተትረፈረፈው የሚሆኑ ምስጢር በለጋ አእምሮው ይመላለስ ነበር።

በአንድ ማለዳ ወላጅ አባቱ ወደ አንድ ባላባት ቤት ይዘውት ይሄዳሉ። በጓሮው በር ተደብቆ የመጣው ባላባት አርሶ አደር አይመስልም። ረጅምና ወፍራም፤ ወዘናው የሚያብረቀርቅ ነው። አባቱ ለባላባቱ ሸሽገው ገንዘብ ሲሰጡት ያያል። በሁኔታው የተገረመው ብላቴና አባቱን ይጠይቃቸዋል።

“ዳኛ ስለሆነ፤ እኔ የምፈልገውን እንዲያደርግልኝ ነው።” ግራ በመጋባት አባቴን ዐይን ዐይኑን አየሁት።

“እዚህ ሀገር ለዳኛ ገንዘብ ካልሰጠህ ምንምነገር ማድረግ አትችልም፡ ስለዚህ ሁላችንም ጉቦ እየሰጠን ነውየምንኖረው፡”አለኝ አባቴ ጉዳዩ እንዲገባኝ፡፡

“ሁሉምሰውጉቦ የሚሰጥከሆነ ዳኛውለየትኛውያግዛል?”አልኩት፡፡

“የሚፈርደውማ የበለጠ ገንዘብ ለሰጠው ነው፡” አለኝና “አየህ? የምሰጠው ወድጀ እንዳይመስልህ፤ ይፈርድብኝና ያለኝን አጣለሁ ብዬ ከመፍራት ነውእንጅ፤ ለእርሱየምሰጠውን ገንዘብ ለአንተ ልብስ መግዣ ባደርገው በጣምደስ ይለኝ ነበር፡፡ እንዲህ ካላደረግሁ ግን ሜዴቴን እነ ጠቅና የጠላት መጫወቻእሆናለሁ፡፡”ብሎአስረዳኝ፤ (የአሲምባ ፍቅር ገፅ 31)

ወቅቱ ባለጉልበቶችየሚኖሩበት፤ የዳርዊን አማካንዮ ሃያሉየሚያሸንፍበት (survival of the fittest) የሚተገበርበት ነበር፡፡ እናም ካህሳይ ይህ በአንድ ሀገር ልጆች ያለውየህይዎት እንቆቅልሽ ግራእያጋባውነበር ያደገው፡

በአካባቢው ከስድስተኛ ክፍል በላይ ትምህርት ቤት ባለመኖሩ፤ የጀመረውን ዘመናዊ ትምህርት ለመቀጠል ወደ አዲግራት ከተማ አቀና፡፡ በ1964 ዓ.ም የስምንተኛ ክፍል ተማሪ በነበረበት ወቅት ደግሞ፤ የሃገሪቱ የፖለቲካ ትኩሳት ውስጥ ውስጡን የሚብላላበት፤ የዩኒቨርሲቲ ተማሪዎች በየስርቻው ስለፖለቲካ የሚወያዩበት አመት ነበር፡፡ አንድ ቀን የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ተማሪዎች ትምህርታቸውን አቋርጠው፤ የንጉሱን ስርዐት በመቃወምአመፅ ወጡ፡ ወታደሮች ተኩስ ከፈቱ፤ ከተማዋ በተኩስ እሩምታና በተማሪዎች ጩኸት ተናወጠች፡፡

“እኔና የትምህርት ቤት ጓደኞቹ በተፈጠረውረብሻ ግራ ተጋብተን በድንጋጤማሸሽ ጀመርን፡፡ ኢትዮጵያ ሆቴል አጠገብ ጨፈቃ ቤት የሚባል ነበረ፡፡ እየሮጥን ገባንና በየአልጋውስር ተደበቅን፡፡ ወታደሮች በየቤቱና በየቡና ቤቱ እየገቡ ሲፈትሹ፤ እኛንም ከተደበቅንበት እየጎተቱ አወጡን፡፡ ወታደሮቹ ትናንሾቹን ወደ ቤታችን እንድንሄድ ሲለቁን፤ ትላልቆቹን ግን እየደበደቡ፤ እገፈተሩና እየጎተቱ መኪና ላይ ጭነው፤ ወደ እስር ቤት ወሰዷቸው፡” (የአሲምባ ፍቅር ገፅ 29)

ይህ በመፅሃፉ የተገለፀው እውነት ወደ ኋላ ላይ ለተቀጣጠለው ህዝባዊ አብዮት እርሾ ነበር፡፡ በህዝቡውስጥየነበረውየለውጥእርሾ አይሎየተለያዩ የፖለቲካ ፓርቲዎች በስፋት መንቀሳቀስ ጀመሩ፡፡ የህዝቡን የዘመናት ብሶትና ጥያቄ ያነገበውኢህአፓ ደግሞበወጣቱና በምሁራን ዘንድተቀባይነት ነበረው፡

በለጋ ዕድሜው፣ በቀዬውየሚኖሩ አርሶ አደሮችንና የቤተሰቦቹን የህይዎትና የኑሮ ልዩነት እያዬ ያደገውደራሲው፤ የወቅቱን የፖለቲካ ትኩሳት ከነባራዊ ሁኔታውጋር እንዲያገናዝብ እድል ፈጠረለት፡፡ እናምለተበደለውህዝብ ጠበቃ ለሚሆን ትምህርቱን አቋረጡ፡ የህይዎት ኩርባዎቹ ከቤተሰቦቹና ከትምህርቱ ነጠለው፡ ኢህአፓን ለመቀላቀል ወደ አሲምባ በረሃ አቀና፡፡

“ማስከረም 27 ቀን 1968 ዓ.ም እኔና ታደሰ አፅብሃ በድቅድቁ ጨለማ ከዛላ አንበሳ ተነስተን፤ ኢህአፓዎች ይገኙበታል ወደ ተባለውሜ ኩሲቶ አቅጣጫመንገድ ጀመርን፡፡ ስንሄድ አድረን ረፋድ ላይ ሜ ኩሲቶ ደረስን፡፡”(የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 35)

ብዕርና ወረቀት የያዙ ጣቶቹ ወታደራዊውን የደርግ መንግስት በማጣል፤ የህዝቡን የዘመናት ጥያቄ ለመመለስ የጠበንጃ ቃታ ላይ አረፉ፡፡ ሁሉምከድል በኋላ ይደርሳል፡፡

ካህሳይ አንደ ዘመኑ ወጣቶች ወደ ሰራዊቱ ሲቀላቀል አብሮት የተጓዘው ጓደኛው ታደሰ አፅብሃ ነበር፡፡ ታደሰ ግን ምክንያቱን ሳይነግረው ከትግሉ ጎራ ሳይደርስ ይመለሳል፡፡ ከደራሲውጋር በነበረኝ ቆይታ ሁኔታውን አጫውቶኝ ነበር፡፡

“የወጣነው ለትግል ነበር፡፡ ግን ታደሰ ተመለሰ፡፡ እኔ አሲምባ ገባሁ፡፡ ትግሉን ከተቀላቀልሁ ከጥቂት ጊዜ በኋላ፤ ለአንድ ግዳጅ ስንቀሳቀስ አግኝቸው ነበር፡፡ ታደሰ ትግሉን ባለ መቀላቀሉ እንዳዘነና እንደ ተፀፀተ ነገረኝ፡፡ በዚሁተለያየን፡፡”

ከአመታት በኋላ ግን ለአንድ ህዝባዊ አላማ ወደ አሲምባ በረሃ አብሮት ሊወጣ የነበረው ታደሰ፤ የአምባገነኑ ወታደራዊ ስርአት ጋሻ ጃግሬ እንደ ነበር ማስማቱን ሲነግረኝ እያዘነ ነበር፡፡ ያ ዘመን ዕርስ በዕርስ መተማመን ያልነበረበት፤ አሳዛኝ ክስተቶች የታዩበት፤ ፈታኝ ጊዜ እንደነበር ለሚረዳት አያስቸግርምነበር፡፡

የካህሳይ ኩርባዎች ሁለት- አሲምባ

የካህሳይ ሁለተኛው የህይዎት ኩርባ የሚጀምረው አሲምባ በረሃ እንደ ገባ ነበር፡፡ በድርጅቱ መመሪያ ማስረት ቤሰቦቹ ያወጡለትን ስም ቀየረ፤ ካህሳይ ማሉ ቀርቶ አማኑኤል ተባለ፡፡ ምክያቱም በአካባቢው የነበሩት የደርግ የደህንነት ሰዎች ቤተሰቦቻቸውን እንዳያንገላቷቸውና እንዳይታወቁ ነበር፡፡ (ከዚህ በኋላ አማኤል ወይም ደራሲው እያልሁ እቀጥላለሁ፡፡)

አማኑኤል ዛሬም ከአመታት በኋላ ሲያስበው ስሜቱን የሚነሽጠው የድርጅቱ ቃለ ማላ እንደሆነ ይናገራል፡፡

“እኔ ለሀገሬና ለኢትዮጵያ ህዝብ እስከ መጨረሻው ለመስዋዕትነት ተዘጋጅቸና በኢትዮጵያ አቢዮታዊ ሰራዊት ስር ሁኘ፤ የኢትዮጵያ ህዝብ ነፃ እስኪወጣ እስከ ህይወቴ ፍፃሜ ድረስ፤ በትግል ጎዳና እጓዛለሁ!” የሚል ነበር፡፡ (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 44)

“…የሚገርምህ?… አሲምባ እንደገባሁ የኢህአሰ ሰራዊት ለመሆን የምንገባው ቃል ኪዳን ነበር፡፡ ለመጀመሪያ ጊዜ ቃል ስገባ የተሰማኝ ስሜት ዛሬም ድረስ አለ፡፡ እስካሁን ድረስ ባለው ዘመኔ እንደዚያ አይነት ስሜት ተሰምቶኝ አያውቅም፡፡” ይላል፡፡

ያ ትውልድ ላነገበው አላማ በፅናት እንዲቆም የሚያደርግ፤ የኢትጵያን ህዝብ በደልና ሰቆቃ፤ የፍህና የነፃነት እጦቱን ለመታደግ፤ አንድያ ህይወታቸውን ቤዛ አድርገው፤ የነፃነት ሻማ ለመለኮስ ሲነሱ፤ ዘመናትን ተሻግሮ በእዝነ ህሊናቸው የሚመላለስ ቃለ መሀላ ነበር፡፡

“…ያኔ የህዝብ አደራ ስትቀበል፤ ህዝባዊ አደራ ሲጣልብህ አስበው?…” ሲል መልሶ ጠየቀኝ፡፡ አይን አይኑን ከማየት በቀር መልስ አልነበረኝም፡፡ ከ35 አመታት በኋላ ቃለ መሃላውን አነበነበልኝ፡፡ ስሜቱ ደፈረሰ፡፡ ከአሲምባ ጎንደር፣ ጠለምት፣ ወሎና እብናት ሲጓዝ ያሳለፈውን የህይዎት ውጣ ውረድ፤ ድልና ሽንፈት፤ መሜረክና መስዋዕትነት ለአፍታ በእዝነ ልቡናው ሲላወስ፤ እንባው እንዳይወርድ አይኑን አስሬ ያርገበግባል፡፡ ሀዘኑ ቢጋባኝም ያስሜት ፈንቅሎት ሊወጣ ሲታገለው ሳይ ገረመኝ፡፡ ምክያቱም እሱ እድለኛ ሁኖ ያለፈውን ትውልድ የታሪክ አሻራ ለማዘከር በቅቷልና፡፡

ያ ትውልድ በዛሬው ትውልድ አይን ሲታይ ብዙ መልኮች፤ ብዙ ወጎች አሉት፡፡ አንድም በወጉ ተደርዘው የቀረቡ የታሪክ ድርሳናት አለመኖር፤ ሁለትም በተለያየ መልኩ በሀገራችን ታሪክ ውስጥ ጥቁር ትዝታ ያጠላበት፤ በደፈናው አንድ ትውልድ የተቀጠፈበት እየተባለ ስለሚወጋም ይመስለኛል፡፡ ምንም እንኳን የደርጉ ምክትል ፕሬዚዳንት የነበሩት፤ ኮሎኔል ፍስሃ ደስታ በ2008 ዓ.ም ባሳተሙት “አቢዮቱና ትዝታዬ” በተባለው መፅሃፍ ይህን እውነት

“…አንድ ትውልድ የሚለው አይገባኝም፡፡ ስምንት ሽህ አካባቢ እንደሆነ የልዩ አቃቢ ህግ የክስ መዝገብ ያስረዳል፡፡ እኔ የማምነው ይሄን መረጃ ነው፡፡ ምክንያቱም የልዩ አቃቢ ህግ ያረጋገጠው ስለሆነ …” ሲሉ ባይስማሙበትም፡

ወቅቱ የህዝቡን የዘመናት ሰቆቃ አንገፍግፏቸው፤ ወደ በረሃ ለትጥቅ ትግል የወጡት ወጣቶች፤ መከራቸው የበዛ እንደ ነበር፤ የያኔው አማኑኤል የአሁኑ ካህሳይ በግልፅ ቋንቋ ማስፈሩን ግን አደንቃለሁ፡፡ እርግጥነው በስራ ምክንያት ስንቀሳቀስ ያገኘኋቸውና በተለያዩ ድርጅቶች ውስጥ ተሰልፈው የነበሩ ታጋዮች፤ የዚያ ዘመን ትውስታቸው ከዚህ የተለየ እንዳልሆነ አጫውተውኛል፡፡

ለአብነት የኢህዴን ብአዴን ታጋዮች ይጠቀሳሉ፡፡ የበለሳ አርሶ አደሮች አባ ፈረደ (ጥቁሩ ቮልሸቪክ)፣ አርባ ፀዳሩ አባ ንጋቱ፣ የጉሃላዋ እናት ወይዘሮ አስረበብ፣ የአበርገሌዎቹ ታደሰ ምሩፅና ማካነን ገብርዬ (ጩጊድ)፣ የአርማጮሆወቹ ታጋይ ሻምበል ፀሃይና ታጋይ ይቻላልና የድርጅቱ ማስራችና ነባር ታጋዮችም ሆኑ ሌሎች ኢህአፓን ቀድመው የተቀላቀሉ ታጋዮች ለዚህ እውነት ህያውምስክር ናቸውና፡፡

“የአሲምባ ፍቅር” ደራሲ የያኔው የኢህአሰ አባል ካህሳይ በድርጅቱ ውስጥ የነበሩ እውነተኛ ታሪኮቸችን በመፅሃፍ ሜኩ ማቅረቡና የተለየ የታሪክ አንዳ የያዘ በመሆኑ የተለየ ሁኖብኛል፡፡ ሳምንት እንማለስበታለን…

<u>የካህሳይ ኩርባዎች</u>

ክፍል ሁለት

በሽጋው ማሙሜ

አንባቢዎቸ እንደምን ሰነበታችሁ? ባለፈው እትም በአሲምባ በነበረው የኢህአፓ የሰራዊት ክንፍ አባል የነበረው ደራሲ ካህሳይ አብርሃ፤ በ2005 ዓ.ም ያሰተመው "የአሲምባ ፍቅር" የተሰኘውን መፅሃፍና ከደራሲው ጋር የነበረኝን ቆይታ መሰረት አድርጌ በክፍል አንድ በወፍ በረር ማስቃኘቴ ይታወሳል፡፡ ዛሬም የካህሳይ ኩርባዎችን ቅኝት ቀጥያለሁ፡፡ መልካም ንባብ...

የነበረው ስርአት በህዝብ ላይ የሚያደርሰው ማከራ አንገሽግሿቸው፤ ነፍጥ አንስተው ለህዝብ ልዕልና በርሃ የወጡት ታጋዮች፤ አንድያ ህይወታቸውን ቤዛ ሊያደርጉ ሲነሱ፤ የሚተኙበት አበባ ምንጣፍ፤ የጣፈጠ ምግብ፤ የሚጠቱትና ንፅህናቸውን የሚጠብቁበት ንፁህ ውሃ ማግኘት የሚታሰብ አልነበረም፡ ምክንያቱም የትጥቅ ትግሉ አንድ ሜራር ገፅታ የምግብ፣ የውሃና የአልባሳት ችግር ነበረና፡፡ ለዚህ ማሳያ የሚሆነው ደግሞ ደራሲው በትግል ጅማሬው ያስተዋለው እውነታ ነበር፡፡

"ከትውውቁ በኋላ ምግብ ቀረበልኝ፡፡ የገበሬ ልጅ በመሆኔ የምግቡ ዓይነትም ሆነ አቀራረቡ የፈጠረብኝ ስሜት አልነበረም፡ ለእኔ ያንን ቡድን መቀላቀል የፈጠረብኝ ስሜት ከምንም በላይ ነበር፡፡ ኢትዮጵያን ለማታደግ ከቆመ ድርጅት ጋር ማሰለፌ የፈጠረብኝ መንፈሳዊ ኩራት አጥለቅልቆኛል፡፡"

"አዘውትረን የምንበላው በጋለ ድንጋይ (በቃፄላ) ላይ የሚጋገር ቂጣ..." ነበር፡፡ (የአሲምባ ፍቅር) ገፅ 40ና ገፅ 59፡፡

ለህዝብ እውነት ሲባዝኑ ላያቸው ላይ የፈላውን ቅማል፤ የወረደባቸውን የበረዶ ዝናብ፤ ያለፉበትን ውርጭና ሃሩር ማስታወስ ግን ለዚህ ትውልድ ትርጉም ይኖረዋል፡፡ ምክንያቱም ያለፈው ትውልድ የማከራ ቀንበራቸውን ሰብረው፤ አሁን ላለው ሰላም የከፈሉት ማስዋዕትነት ነበር፡፡ ቢሆንም ግን ያለፉበት የማከራ ዘመን ነገም በትውልዱ ቅብብሎሽ፤ ከዘመን ዘመን ይሸጋገር ዘንድ፤ ያለፈውን እውነት በውል ሊወቀው ይገባል ብዬ አስባለሁ፡፡

ይህን የምለው በዘመናዊነትና በቴክኖሎጅ እድገትና ተፅዕኖ ሳቢያ አሻግሮ የሚያማትረው ትውልድ፤ ስለ ሆሊውድና ቦሊውድ ተዋንያኖች፤ ስለ አለማቀፍ እግር ኳስ ተጫዋቾችና ስለ ሌሎች ታዋቂ ሰዎች አፋሽ አጎንባሽ መሆን የለበትም፡ እንደ ኢህዴኗ ታጋይ ታሪክ ፈንቴ፤ እንደ ህውሃቷ ታጋይ ሚርታ፤ እንደ ኢህአሰዋ ታጋይ ድላይና ሌሎችም ጀግኖቻችን በፊልም ሳይሆን በገሃድ ማስዋዕትነት የከፈሉ አያሌ ኢትዮጵያዊ ጀግኖቻችችን ማንነት፤ ከነሻኪራ፣

ከነ አንጀሊና ጁሊ፣ ከጀነፈር ሎፔዝና ከሌሎችም በላይ ያደንቋቸው፣ ያከብሯቸው ዘንድ፤ የተሰውለትን አላማ ዘመን ያሻግሩ ዘንድ፤ ገድላቸው እንዲህ በመፅሃፍ ሊዘከር ይገባዋል፤ ቢቻል በፊልምም ፡

ለዚህ ነው በ“አሲምባ ፍቅር” መፅሃፍ ውስጥ የተሳሉት ባለ ታሪኮች ከራስ ፀጉራቸው እስከ ቁምጣቸው፤ የሰፈረባቸውን ቅማል በተራ ሲቀማምሉ እንደ ነበር፤ ደራሲው እንደ ወረደ ነው የፃፈው፡ ለአብነት ታጋይ ጓዶችን በመቅማል የሚደሰተው ፀጋዬ ገብረ መድህ ወይም በትግል ስመ ፀጋዬ ደብተራው ይጠቀሳል፡፡

“…ፀጋዬ ግለኝነት የማያጠቃው፤ ከራሱ ይልቅ ለሌሎች ጓዶች የሚጨነቅና ቅድሚያ የሚሰጥ ነበር፡፡ ምግብ በምንማግብበት ጊዜ አንድ ሰው ምግቡን ቀድሞ ከጨረሰና ቅር ብሎት ከተማለከተ፤ ፀጋዬ የራሱን ድርሻ ሲሰጥ ማየት የተለመደ ነበር፡፡ በበርሃ ውስጥ ከሚፈትኑን ችግሮች አንዱ የነበረው የልብስና የፀጉር ቅማል ነበር፡፡ መቸምማከክን ተላምደነው እጃችን ስራ ፈቶ አይቆይም፡ ችግሩ ጠንከር ሲልም ለማስታገስ እርስ በርስ መቀማመል የተለመደ ሲሆን፤ ፀጋዬን ግን የሚያህለው አልነበረም፡ ጊዜ ኑሮት አንድ ሰው ሲያክ ካየ ዝምአይልም፤ ጠጋ ብሎ ይለቅምለትና እናት የልጇን ራስ እንደምትደባብስ ሁሉ እሱም በደስታ ይደባብሳል፡፡ በተለይ ሰፋ ያለ ጊዜ ካለው፤ እሱ እንዲቀምለን ተራ የምንገባበት ወቅት እንደ ነበረ ትዝ ይለኛል፡፡ እሱ ግን አይሰለችም፡ የእርካታ ስሜት ነበር የሚታይበት፡፡” (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 106)

በነገራችን ላይ እነዚህ ተዳፍነው የነበሩ ታሪኮች መውጣታቸው፤ አንድም የዚያ ዘመን ትውልድ ያለፈበትን የህይወት እውነት ለሚረዳት፤ ሁለትም ለባለ ታሪኮች ቤተሰቦችም ሆነ ለታሪክ፤ እንደ ማስታወሻነትም እንደ ታሪክ ሰነድነትም ያገለግላል፡፡ ለምሳሌ ከዓመታት በኋላ የወንድሙን ታሪክ ከዚህ መፅኃፍ ያነበበው፤ የፀጋዬ ገብረ መድህን ወይም የፀጋዬ ደብተራው ወንድም ገብርኤል ገብረ መድህን፤ በሶስተኛው እትም ላይ የተሰማውን ስሜት እንዲህ ገልፆታል፡፡

“ስለ ፀጋዬ ብዙም የማውቀው ነገር አልነበረም፡ በቤተሰባችን ውስጥ ፀጋዬ ታይቶ እንደጠፋ ህልም ነው፡ ሳንጨብጠው የቀረብን ቅዠት፤ አሁን ግን የአሲምባ ፍቅር በሚለው መፅሃፍ እሱ ጋር ቅርብ የነበረ ሰው፤ ብዙም ሳላውቀው ስለተለየኝ ወንድሜ ታሪክ ሲተርክ ሳነብ፤ በጣም ነው ስሜቴን የነካው፡ በተለይ ቅማሉን ሲቀምሉለትና እሱም ሲቀምልላቸው የነበሩ ጓደኞቹ፤ ከእሱ ጋር ጨከ ለጨከ ሲንከራተቱ የነበሩ የቅርብ ሰዎች፤ ታሪካቸውን ሲፅፉ ሳይ ፀጋዬን ቅርቤ ድረስ ያማጣልኝ ያህል ነው የተደሰትኩት፡፡”

ሌላውአብነት የሚሆነን ኤርትራ እያለ በተሚረውማከነኛ የህክምና ሙያ፤ ታጋይ ጓደኞቹን የሚያሰለጥነ ውጌራ ነው፡ ለአሰልጣኛቸውክንዳቸውን ዘርግተውሚሬ እየተወጉ የሚሰለጥኑ ታጋዮች እንዳይጎዱ፤ ብዙ ጊዜ ፀጋዬ ደብተራውነ በር ማለማመጃ ሆኖ የሚቀርበው፡

"…ጌራ የህክምና ሙያ ስልጠና የወሰደውከአራት ጓደኞቹ ጋር ጠፍተውከኢትዮጵያ ለመውጣት ሲሞክሩ ሶማሊያ ውስጥ ታስረው ከተፈቱ በኋላ ነበር፡፡ ከእስር ሲፈቱ አብረው ከነበሩ የኤርትራ ተወላጅ ተሚሪዎች ጋር ወደ ኤርትራ ከገቡ በኋላ በኢፒ ፒ ኤፍ (ሻዕቢያ) ዶክተሮች አማክኝነት ሰለጡኑ፡፡ ጌራ ጎበዝና ታታሪ አሰልጣኝ ከሚሆኑም ሌላ ከማጣበት ጊዜ ጀምሮ የህክምና ዕርዳታ የሚያደርግልን እሱ ስለ ነበር በቅፅል ስም ዶክተር እያልን እንጠራው ነበር፡፡"(የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 58፡፡)

እውነተኛ ታሪኮችን የያዘውይህ መፅሃፍ የእነዚያ ታጋዮች ታሪክና ኑሮ እንዴት እንደ ነበር ማንበብ አንድም ያሜል፤ ሁለትም ያ ትውልድ የከፈለውን ሜራር የህይወት እውነት፤ ፍንትውአድርጎ ያሳያል ብዬ አምናለሁ፡፡

የካህሳይ ኩርባዎች ሶስት- ጉራ ወርቂና ይሚር ንጉሴ

በአሲምባ የነበረው የኢህአፓ የሰራዊት ክንፍ ወይም ኢህአሰ፤ የተለያዩ ወታደራዊ እንቅስቃሴዎችን በሚድረግ የትጥቅ ትግል ጀምሮ ነበር፡፡ አንዱ ደግሞበ1968 ዓ.ምበወልዲያ ያደረገው ኦፕሬሽን ነበር፡፡ በዚህም አንድ ቡድን ወደ ወልድያ ከተማ ተንቀሳቅሶ፤ የወልድያን ባንክ ለመዘረፍ እቅድ ተነድፏል፡፡ እቅዱን ለማስፈፀም ከተሰለፉት ታጋዮች ማካከል ደግሞ የያኔው ታጋይ አማኑኤል፤ የአሁኑ "የአሲምባ ፍቅር" ደራሲ ካህሳይ አብሮ ነበር፡፡ ነገር ግን የታሰበውየወልዲያ እቅድ በማክሸፉ ወደ አሲምባ መማለስ ግድ ይላቸው ነበር፡፡ እናምበሮቢት አድርገውለማዓዝ ተንቀሳቀሱ፡፡ ውድዬ፤ ጉራ ወርቂ በተባለች የወሎ አንድ የገጠር መንደር ውስጥ፤ የኢህአሰ አባላት ያጋጠማቸውን ሁኔታ ደራሲውበመፅሃፍ ውስጥ ገጠሙኙን አስፍሯል፡፡

"ሰኔ 26 1968 ውድዬ ስንደርስ እኩለ ቀን ሆኗል፡፡ ከዚያ አረፍንና ህዝቡን አነጋግረን፣ አስተባበርንና የሚበላና የሚጠጣ ሰጡን፡፡ አንዳንድ ጓዶች እንደ ደከሙነበሩና እረፍት ያስፈልግ ነበር፡፡"ይላል፡፡ (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 120)

የደከማቸውታጋዮች እረፍት አደረጉ፡፡ ደራሲውና ፍሱህ ገብራይ የተባለውታጋይ፤ ተጨማሪ ምግብ ፍለጋ ወደ መንደሩ አቀኑ፡፡ መንገዳቸውላይ እንደ አካባቢውግልድምአገልድሞ፤ ከላይ ኮት የለበሰ ገበሬ ያገኛሉ፡፡ አለባበሱና አነጋገሩ ከተማ ቀማሽ ነበር፡፡ ጥሩ ጠመንጃ ይዟል፡፡ ምግብ ሲያሰባስቡምያግዛቸዋል፡፡

“…ከዚያ በኋላ ገበሬው፣ ለያዘው ማሳሪያ ጥይት እንድሰጠው ጠየቀኝ፤ ልሰጠው ብፈልግም የእርሱ ጠመንጃ አልቀበል አለ፡፡ እሱ ጥይት ልሰጠው ስለሞከርኩለት ደስ ብሎታል፡፡ እኔ ደግሞ እገዛ ስላደረገልን ብሰጠው እደሰት ነበር፡፡ ሜጫፈሻ… ‘ጋሼ! በቃ ተወው፤ በማሳራህ ብቻ ሚሊዮን ጥይት እንደሰጠኸኝ ነው የምቆጥረው፤ ሌላ ጊዜ ስትማለስ ግን የኔ አይነት ማሳሪያ የሚባለውን ጥይት ይዘህልኝ እንድትመጣ?’ አለኝና በዚሁ ተለያየን፡፡” (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 120)

ከዚህ በኋላ አማሻሽ ላይ ከውድዬ ተነስተው ወደ ጉራ ወርቄ ያመራሉ፡፡ ሌሊቱን በጉዞ አሳልፈው፤ ንጋት ላይ ሜዳውን ጨርሰው፤ ተራራውን መውጣት ይጀምራሉ፡፡ ይሁን እንጅ ጉዟቸው ሰላማዊ አልነበረም፡ የገበሬ ሚሊሻ ታጣቂዎች እየተከተሏቸው ነበር፡፡ ከጥቂት ጊዜ በኋላ ተኩስ ይከፈትባቸዋል፡፡ አንድ ታጋይም ይሚካል፡፡ በዚህ ሁኔታ ሃይላቸው ለሁለት ይከፈላል፡፡ ከኋላ ደግሞ ተኩሱ ጠነከረ፤ ወደ ኋላ እየተኮሱ ወደ ፊት ይሄዳሉ፡፡ በታጣቂዎች ከማበብ ግን አላማለጡምነበር፡፡ ደራሲውያችን ቅፅበት እንዲህ ገልጿታል፡፡

“…ማከበባችንን ካወቅን ከትንሽ ጊዜ በኋላ፤ ብርሃነ እያሱና ተስፋዬ ደሳለኝ ተኩስ አቁመን ከህዝቡ ጋር እንድንነጋገር ሀሳብ አቀረቡ፡፡ በዚህ ጊዜ ከእኛ ውስጥ ጥይት ያለቀባቸውና ወደ ፊት ያስቀደምናቸው ጓዶች ቁጥር እየጨመረ መጥቷል፡፡ በማታኮስ ላይ የነበርነውና ወደ ኋላ የቀረነውአስራ ሁለት ብንሆን ነው፡፡” (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 123)

ብርሃነና ተስፋዬ የተባሉ ታጋዮች “እኛ እናንተን የምንወጋ ሰዎች አይደለንም፤ የእናንተ ወገኖች ነን፤ ተጋዳዮች ነን!” እያሉ ለማግባባት ይሞክራሉ፡፡ ነገር ግን ሚሊሻዎቹ ተኩሱን ቆምአድርገው፤ እየተሹለከለኩ በጣምማጠጋት ጀመሩ፡፡

“…እኔ ዘሚካኤልና ጁሊያኖ መካከል ሆኘ እተኩሳለሁ፡፡ ጁሊያኖ ብዙ አልቆየም፤ አንዱ ገበሬ፣ ከበስተጀርባው መጥቶ ጭንቅላቱን በመጥረቢያ ፈለጠው፡ ደሙ እንደ ሀይለኛ የምንጭ ውሃ እየፈለቀ፤ ከአናቱ በላይ እየተረጨ፤ ሚኒ ጣጠቅ ጀመረ፡፡ ከዚያ ደሙ እየተንዠቀዠቀ ወርዶ፤ በደሙ ሲታጠብና ተሽከርክሮ ሲወድቅ አየሁት፡፡ አጠገቡ የነበረው ማርሳ፣ ጥይት አልቆበት ባዶ ጠመንጃ ነበር የያዘው፡” (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 123)

ማርሳ በእልህ ጁሊያኖን የፈነከተውን ሰውግብ ግብ ይዞ፤ በጣምየተጎዳውን ጓደኛውን ይጣራል፡፡ “ጁሊያኖ!… ጁሊያኖ!” እያለ ይጮሃል፡፡

“…ዘር ብዬ ስማለከት ያ!… ሁላችን በጣምየምንወደውጁሊያኖ መሆኑን ገና ያወቅሁ ይመስል እንባ በእንባ ሆንሁ፡፡ …ወዲያው ደግሞ… አሊጋዝን ከተፋላሚዎች አንዱ በጩቤ ወግቶ ጣለው..” (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 124)

በዚህ ሜልኩ ድብልቅልቅ ያለ ውጊያ ሆነ፡፡ ጥይት የጨረሱ ታጋዮች የጨበጣ ውጊያ ጀመሩ፡፡

“…ወደ ግራ ገልመጥ ገልመጥ በማለት ወደ ፊት ለማተኮር ወስኘ፤ ጠመንጃዬን ደገንኩና ልተኩስ ስል፤ ከጀርባዬ የኮቴ ድምፅ የሰማሁ መሰለኝ፡፡ ለማረጋገጥ ዞር አልኩ፤ አንድ ግዙፍ ሰው ከእሾሃማው ጫካ ውስጥ ዘሎ ወደ እኔ ሲመጣ ተመለከትሁ፡፡” (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 124)

ከጀርባው የመጣው ሰው ሽምግል ያለ ግዙፍ አርሶ አደር ነበር፡፡ ታጋዩ ወላወለ፡፡

“…ጠመንጃዬን ልተኩስ ከደገንሁበት በኋላ አመነታሁና ተውኩት፡፡ ዙሪያዬ የነበረው ድርጊት ምንም ተስፋ እንደሌለው ያሳያል፡፡ ያነጣጠርኩበትን ገበሬ ያለ ምንም ጥቅም እንደምገለው በዚያ ሁኔታ ውስጥ ሆኘ ማሰቤን ሳስታውሰው ዛሬም ይገርመኛል፡፡ …እኔ በመተኮስና ባለመተኮስ መካከል ሳመነታ ሰውዬው አጠገቤ ደርሶ ጭንቅላቴ ላይ ሰፈረብኝ፡፡ ተያይዘን ወደቅን፡፡ ራሴን ለመከላከል ምንም ፋታ አልነበረኝም፡፡” (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 124)

አስቡት?... እየተኮሱ ጓደኞቹን የሚጥሉትን… በመጥረቢያ የጓዶቹን ጭንቅላት የሚፈርሱትን… በጦር አንጀታቸውን ሲርሷቸው… እያዩ… በዚያ የደም አበላ መካከል አንድም ሰብአዊነት፤ ሁለትም አስከፊውን ስርዐት ገርስሰው፤ ነፃነቱን ሊያስከብሩለት ያሰቡት ህዝብ፤ በተሳሳተ ፕሮፖጋንዳ ወይም በደርግ ጫና የጣጠቁ ሰዎች ፊት ለፊት ሲመጡ… ጣታችሁ ከጠመንጃው ምላጭ ላይ አርፎ፤ ተኩሳችሁ መምታት ስትችሉ፤ የወጣችሁለትን ህዝባዊ አላማ አስባችሁ በምርኮ ስትወድቁ…

“ጥይት አልጨረስክም፤ እየተታኮስክ እንደነበርም አይቻለሁ፤ ታዲያ ለምን አልተኮስክብኝም?” ብሎ ጠየቀኝ፡፡

“እንኳን ምአልገደልሁህ!” አልሁት ድንገት፡፡ የተናገርሁትን ሲሰማ ገርሞት

“ምን ማለትህ ነው?” አለኝ፡፡ በያዘው ገመድ በተኛሁበት እጆቸን ለማሰር ተዘጋጀ፡፡ (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 124-125)

በዚህች ቅፅበት ውድዬ ምግብ ፍለጋ ሲሄዱ ያገኛቸው ገበሬ እየሮጠ ይመጣል፡፡ በምርኮ የተያዘው ሰው ለጠመንጃው ጥይት ሊሰጠው ፈልጎ፤ ሲሞክርለት የነበረው ታጋይ ነው፡ እናም እንደ ውለታ ቆጥሮት እንዳትገሉት ማለት ጀመረ፡፡ ምርኮኛው ታጋይ ግን በግዙፉ አርሶ አደር እጅ ገብቷል፡፡ ታጋዩ ግን እውነቱን የኑዛዜ ያህል ይናገር ነበር፡፡

“አንተ ምናልባት ሚስትና ልጅ እንዲሁም ሌሎችም የምታሳድራቸው ብዙ ሰዎች ሊኖሩህ ይችላሉ፡፡ እኔ ግን የማሳድረው ቤተሰብ የለኝም፡ ብትገለኝም እንኳን አንድ ብቻዬን ነኝና ግድ የለኝም፡ አንተን ብገድልህ ልጅህና ሚስትህ ሊቸገሩ ይችላሉ፡፡ ስለዚህ እኔ አንተን ከምገድልህ፤ አንተ እኔን ብትገድለኝ ይሻላል፡፡ አልኩትና ከወደቅሁበት ተነሳሁ፡ ማሰሩን ተወና አጠገቤ ቆሞ ይጠብቀኝ ጀመር፡፡” (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 125)

ይች ቅፅበት የታጋይ አማኑኤልን እጣ ፈንታ ቀየረች፡፡ ከዚያ ከጉራ ወርቄ ግዙፍ አርሶ አደር፤ ከይመር ንጉሴ ጋር በዚህ መልኩ ተዋወቁ፡፡ እናም ይመር ንጉሴ እንኳን ሊገድለው ይቅርና የደርግ ሰዎች እንዳይለዩት፤ እንደ አካባቢው ሰው ግልድም አስለበሰው፡ ገንዘብ ሰጠው፤ ሮቢት ድረስ ሸኝቶ፤ በአውቶብስ አሳፍሮ ወደ አሲምባ አሻገረው፡ ለዚያ ነው ደራሲና ጋዜጠኛ ነብይ መኮንን ይመር ንጉሴንና አማኑኤልን ህይወት ተቀባበሉ ያለው፡

ታጋይ አማኑኤል ከሞት ተርፎ፤ የህይዎት ኩርባዎቹን ሲዘር፤ የዚያን ዘመን አውነትና ያን የጉራ ወርቄውን ገበሬ ይመር ንጉሴን አልረሳውም ነበር፡፡ ከ30 አመታት በኋላ፤ ስደት ከሄደበት ሀገረ አሜሪካ ሲመለስ፤ መጀመሪያ ያቀናው ወደ ጉራ ወርቄ ነበር፡፡

“…ከአስፋልቱ በስተ ግራ በኩል የሚያመራ መንገድ ይዘን ስንሄድ፤ ወደ ገበያ የሚሄዱ አዛውንቶች አገኘንና መኪናችንን አቆምን፡፡ በዕድሜያቸው የገፉ የሀገር ሽማግሌ መሳይ ስለነበሩ፤ ሊያውቁ እንደሚችሉ ገምተናል፡፡ ይቅርታ ጠይቀን አስቆምናቸውና ‘እዚህ አካባቢ የሚኖር ሰው ብንጠይቃችሁ ታውቃላችሁ?’ አልናቸው፡ አንደኛው ሰውዬ ‘መሀመድ እባላለሁ፤ እዚሁ አካባቢ ነው ሀገሬ፤ እዚህ ወጣ ብሎ ይሄንን ጋራ ተሻግራችሁ ነው፡ ማንን ፈልጋችሁ ነው? ስሙን ታውቁታላችሁ?’ አሉን፡፡”

“ይመር ንጉሴ የሚባል ሰው” አልኳቸው፡

“ይመር ንጉሴ? ወይ ወንድሜን!” ብለው ጭንቅላታቸውን ይዘው ማልቀስ ጀመሩ፡፡

ልቤ ስንጥቅ አለ፡፡ መጠየቅ አስፈላጊ አልነበረም፤ አውቄዋለሁ፡፡ እውነቱን መቀበል ግን አልፈለግሁም፡ ለመናገር ማዘጋጀቴን ሳላውቀው ከአፌ “ምን ውነ?” የሚል ቃል ሲወጣ በጆሮዎቸ ተሰማኝ፡፡

“ይመር ንጉሴ እኮ ሞቷል!” አሉ፡፡ (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 20-22)

ደራሲው ይመር ንጉሴን በህይወት አላገኘውም፡ ነገር ግን ተስፋ ቆርጦ አልተመለሰም፡ በህይወት ያሉ ልጆቹንና ባለቤቱን ሚፈላለግ ቀጠለ፡፡ የይመር ንጉሴን ባለቤት አገኛቸው፡

ነገር ግን ሊያውቁት አልቻሉም ነበር፡፡ የነበረውን ታሪክ ሲነግራቸው ግን ምርር ብለው አለቀሱ፡፡

"...በእርግጥ ይሚር ንጉሴ እድሜውሄዶ ነበር፡፡ እና ለባለቤቱ ታሪኬን ስነግራት አዘነች፡፡ አየህ?... ከሞቱ በፊት ስለ እኔ ያስብ ነበር፡፡ ምክንያቱም ወቅቱ አስቸጋሪ ስለ ነበር፤ አሲምባ ደርሸ ከጓዶቸ ጋር ሳልገናኝ፤ መንገድ ላይ የሞትሁ ይመስለው ነበር ማለኝ፡፡ ባለቤቱም የነገረችኝ ይህን ነበር፡፡ '...አይይ... ያልጅ እንዴት ሁኖ ይሆን?... እንዲያው የደርግ ታጣቂዎች አግኝተውገ'ለውት ይሆን?... ወይስ በሰላም ገብቶ ይሆን?... እንዲያውሰላም ባይሆን እንጅ... ደህና ቢሆን ኑሮማ መልክት ሳይልክብኝ አይቀርምነበር... እያለ ሁል ጊዜ ይጨነቅ ነበር፡፡' ብለውሲነግሩኝ በጣምአዘንሁ፡፡" ነበር ያለኝ፤ ታሪኩን ሲነግረኝ፡፡

ያምሆኖ ግን ነፍስ የተቀበበለውን ገበሬ አግኝቶ እንዳሰበውባያመሰግነውም፤ ውለታውን ለቤተሰቦቹ መልሷል፤ ታሪኩን ደግሞለአንባቢ አቅርቦታል፡፡ በነገራችን ላይ ለሁለተኛ ጊዜ ወደ ሀገር ቤት ሲመጣከደራሲውጋር ተገናኝቸ ነበር፡፡ የማገርመውልክ እንደ ቤተሰቦቹ ጉራ ወርቄ ሄዶ የይሚር ንጉሴን ቤተሰቦች ጠይቋቸውነበር፡፡ ምክንያቱምደራሲውበህይወት ኑሮ ታሪኩን ይነግረን ዘንድ፤ ያ ደግ የወሎገበሬ ይሚር ንጉሴ ባለ ውለታውነበር፡፡ ያ ትውልድ እንደዚህ ነበር... ሳምንት ይቀጥላል...

የካህሳይ ኩርባዎች

ክፍል ሶስት

በሽጋውማሙሚ

ጤና ይስጥልኝ አንባቢዎች? ባለፉት ሁለት ተከታታይ እትሞች "የአሲምባ ፍቅር" የተሰኘውን መፅሃፍ በወፍ በረር ማስቃኘቴ ይታወሳል፡፡ ደራሲውበአሲምባ በነበረውየኢትዮጵያ ህዝባዊ አብዮታዊ ሰራዊት ወይምኢህአሰ በተባለውየኢህአፓ ወታደራዊ ክንፍ ውስጥ የነበረ ታጋይ ሲሆን፤ በትግል ህይወቱ ያሳለፈውን ውጣውረድ፤ አንድምከመፅሃፉና ከሌሎች ተዘማች ታሪኮች ጋር እያነፃፀርሁ፤ ሁለትም ከደራሲው ጋር በነበረኝን ቆይታ የሰማሁትን ታሪክ ማስረጃ አድርጌ፤ ዳሰሳ አድርጌ ነበር፡፡ በዛሬውየሚጨረሻ ክፍል ፁሁፌ ደግሞ፤ ደራሲውበአሲምባ በነበረበት ጊዜ ያጋጠመውን የትግልና የፍቅር ህይወት እዳስሳለሁ፡፡ መልካምንባብ...

በትግል ውስጥ የዓላማ ፅናት አለ፡፡ በትግል ውስጥ ፍቅር አለ፡፡ ፍቅራቸው ግን የጓድነትና በህዝባዊ ዓላማ መተሳሰር እንጅ፤ በተቃራኒ ፆታ መጣመር አልነበረም፡ ምክንያቱም በድርጅቱ ውስጥ የተቃራኒ ፆታ ፍቅር ክልክል ነበር፡፡ ከዓላማ ያዘናጋል የሚል እምነት ስለነበራቸው፡

ነገር ግን ፍቅር ሰብዓዊ ነው፡ ይህ ሰብዓዊነት ከዓላማችን ያናጥበናል ብለው ያሰቡት የዚያ ትውልድ ወጣቶች፤ እስከፈ የሚሉትን ስርዐት ለማፍረስ፤ የዓላማ ፅናትን እንጅ ሰብዓዊነትን ዘንግተውታል፡፡ የሚገርመው ደግሞ ሴትና ወንድ አንድ ላይ ተኝተው(በትጥቅ ትግሉ ወቅት በተለይ የኢህአፓ ታጋዮች ሁለት ሁለት ሆነው ነበር የሚተኙት፡፡) እንኳን ያነገቡትን ህዝባዊ ዓላማ እንጅ፤ ሰዋዊ የሆነውን የተቃራኒ ፆታ ስጋዊ ግንኙነት፤ ትኩረት አይሰጡትምነበር፡፡

አበው ሴትና ወንድ እሳትና ጭድ ነው ቢሉም ቅሉ፤ በትጥቅ ትግሉ ወቅት የነበሩ ታጋዮች ግን እንደዚያ አልነበሩም፡ በአንድ ወቅት የኢህዴን ታጋይ ከነበረ ወዳጅ ጋር በዚህ ጉዳይ ላይ ስንጨዋወት ገጠመኙን ነግሮኝ ነበር፡፡

“አላማችን ትግል ነው፡ በዚያ ላይ በድርጅቱ ውስጥ የፍቅር ግንኙነት ክልክል ነበር፡፡ እኔ ትዝ የሚለኝ ብዙ ጊዜ ተልዕኮ ተሰጥቶን ስንንቀሳቀስ፤ አንዲት ታጋይ አብራኝ ትሄድ ነበር፡፡ ያው ትግል ነውና ብዙ ጊዜ አብረን ነበር የምንተኛው፡ ዛሬም ድረስ ሳስበው የሚገርመኝ ግን፤ አብራኝ እየተኛች ምንምአይነት የተለየ ስሜት አልነበረኝም፡”

እርግጥ ነው የዚያ ትውልድ አባላት የተነሱለትን ህዝባዊ አደራ ዳር ለማድረስ ብዙ መስዋዕትነት ከፍለዋል፡፡ ራሳቸውን ለህዝብ እውነት አሳድረዋል፡፡ በአጠቃላይ የጓድነትና የትግል ፍቅር የበረታበት ነበር፡፡ ይህ ማለት ግን ታጋዩ ጭራሽ የፍቅር ፍላጎት አልነበረውም ማለት አይደለም፡ ብዙዎቹ ታጋዮች በዐይን ፍቅር ሲከንፉ እንደ ነበር፤ በደራሲ ካህሳይ “የአሲምባ ፍቅር” ውስጥ ተጠቅሷል፡፡ መፅሃፉ ከታተመ በኋላ ታጋይ የነበሩ ሰዎች የነበራቸውን ገጠመኝ ለደራሲው እንደነገሩት አጫውቶኛል፡፡

“…በአሲምባ የነበሩ ጓዶች ነበሩ፡፡ አሁን ውጭሀገር ነው የሚኖሩት፡፡ እነዚህ ታጋዮች በትግሉ ወቅት በዐይን ፍቅር ወድቀው ነበር፡፡ በኋላ ከአቅማቸው በላይ ይሆናል፡፡ እናም በድብቅ ፍቅር ይጀምራሉ፡፡ ያን ጊዜ በጣምክልክል ስለሆነ አዩኝ አላዩኝ ብለህ ነው፡ ታዲያ እነዚህ በፍቅር የወደቁ ታጋዮች ፍቅራቸውን አምቀው ኖሩ፡፡ ድርጅቱ ፈርሶ ታጋዩ ከተበታተነ በኋላ፤ ወደ ውጭሀገር ይሄዳሉ፡፡ እዚያ ፍቅራቸውን በነፃነት ተወጡ፡ አሁንም ተጋብተው ነው የሚኖሩት፡፡”

የካህሳይ ኩርባዎች አራት- አማኑኤልና ድላይ

በትጥቅ ትግሉ ወቅት ለሴት ታጋዮች ፈታኝ የነበረው የወር አበባ ነው። ቅልጥ ባለ ውጊያ ውስጥ ይመጣል፡፡ አማራጭ የለምና ጭናቸው እየተላጠ፤ ደም እየፈሰሳቸው ይዋጋሉ፡፡ ልብሳቸው በደም ይላቁጣል፡፡ እዚህ ላይ የአንዲትን የኢህዴን ታጋይ ገጠመኝ ልጥቀስ...

“...የወር አበባዬ መምጣቱን መናገር አልፈለግሁም። ምክንያቱም የምንሄደው ወደ ጦርነት ነው። ስለዚህ ሊያስቀሩኝ ይችላሉ፡፡ ዝም ብዬ ተጓዝሁ፡፡ ወዲያው ሀይለኛ ጦርነት ተጀመረ፡፡ በአንድ በኩል ከደርግ ጋር እዋጋለሁ፡፡ በሌላ በኩል ከሴትነት ተፈጥሮዬ ጋር እታገላለሁ፡፡ ደም ሲፈሰኝ ይታወቀኛል፡፡ ግን ውጊያው ከባድ ነውና እያመመኝም ቢሆን መዋጋቱን ቀጠልሁ፡፡ ከሰዓታት በኋላ በድል አጠናቀን፤ መጨፈር ስንጀምር ህመሙ በረታብኝ፡፡ ጓዶቸ ሁኔታዬን ሲያዩ ደነገጡ፡ የተመታሁ ነበር የመሰላቸው። ለካን ልብሴ በደም ተጨማልቆ ነበር፡፡ እውነቱን ስነግራቸው ተቆጡኝ፤ ተጣጠብሁ፡፡ አየህ ሴትነት መንታ ትግል ነበር፡፡” ትላለች፡፡

ደራሲ ካህሳይ ወደ ትግል ወጥቶ፤ የኢህአሰን ሰራዊት የተቀላቀለው በአፍላ ዕድሜው ነበር፡፡ ለትግል ብቻ ሳይሆን ለተቃራኒ ፆታዊ ፍቅርም እንግዳ ነበር፡፡ ነገር ግን በአሲምባ በነበረበት ወቅት፤ በአንዲት ምሽት የህይወት መስመሩ ኩርባ ወደ ተለየ አቅጣጫ ይታጠፋል፡፡ የካህሳይና የድላይ የፍቅር ኩርባዎች የሚጀምረው ከአሲምባ ነው።

ድላይ በአሲምባ ውስጥ በነበረው የኢህአሰ ሰራዊት ውስጥ ስመጥር ታጋይና የሀይል ምክትል አመራር ነበረች፡፡ እንደ ብዙ ሴት ታጋዮች ሁሉ የድላይ ትግል ከስርዐቱ ጋር ብቻ ሳይሆን፤ ተፈጥሮ ለሴቶች ብቻ ከሰጠቻቸው ፀጋ፤ ከወር አበባቸው ጋርም ነበር፡፡

ሞዴስ ብሎ ነገር በትጥቅ ትግሉ ወቅት አይታሰብም። ለእነሱ ሞዴሳቸው ቀን ቀን አንገታቸው ላይ የሚጠመጥሟት፤ ማታ እንደ ብርድ ልብስ የሚለብሷት፤ የወር አበባቸው ሲመጣ አጣጥፈው እንደ ሞዴስ የሚጠቀሙባት፤ መስዋዕት ሲሆኑ የሚገነዙባት ክሹፋቸው ብቻ ነበረች፡፡ ምናልባት ወደ ከተማ ከተጠጉ ከተማ ውስጥ ከሚኖሩ አባሎች ሊወስዱ ይችላሉ፡፡ እሱም ቢሆን ከተገኘ ነው።

ከአቻ ልጃገረዶች ጋር በወጉ ሳይጫወት፤ በለጋ እድሜው ወደ ትግል የገባው የያኔው ታጋይ አማኑኤል፤ የአሁኑ ደራሲ ካህሳይ፤ በኢህአሰ ውስጥ እያለ የህይወት ኩርባውን የለወጠውና ከድላይ ጋር በፍቅር ያጣመረው አጋጣሚ ከዚህ ጋር የተያያዘ ነበር፡፡

አንድ ቀን የአብዩ ከአንድ ጓድ ጋር ወደ አማኑኤል ይሄዳል፡፡ ድላይ ልብሷ ስለ ተበላሸ ማጠብ ነበረባት፡፡ ምክንያቱም በትግሉ ወቅት ቅያር ልብስ አልነበረም፡ ለዚህ ነበር የአብዩ አማኑኤልን ሱሪህን ለድላይ ስጣት ያለው፡

“ምንድን ነውየ ምሰጣት? እየቀለዳችሁነው?” አልኩሳቃቸውእየተጋባብኝ፡፡

“የለምለመቀለድ አይደለምየመጣነው፤ ድላይ ልብሷን ለማጠብ ወደ ወንዝ ስለ ምትሄድ፤ የአንተን ሱሪ ለጊዜውእንድትሰጣት ልንጠይቅህ ነው፡” አሉኝ፡፡

“እኔስ ምን ልለብስ?” አልኳቸውየሚሉት ግራ ገብቶኝ፡፡

“እንደ ልማድህ ነጠላውን ፍታውና አገልድም፡” አለኝ የአቢዩ አሁንምእየሳቀ፡፡ (እንደ ልማድህ ማለቱ ከወሎስማለስ በአገልድምወደ አሲምባ የገባሁትን አስታውሶ ነው፡) (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 247)

አማኑኤልምሆነ ድላይ ከጓድነት የዘለለ የፍቅር እሳቤ አልነበራቸውም፡ ተፈጥሮ በራሱ መንገድ አገናኛቸው እንጅ፡፡ እናም የሰጣትን ሱሪ ስትሜስለት ታመሰግነዋለች፡፡ ግንኙነታቸውግን በዚህ አላበቃምነበር፡፡ ልብሷን ብታጥብምደምእየፈሰሳት ስለ ነበር፤ ወገቧን በጣምአመማት፡፡ ትጥቋን አውርዳ ሽጉጥ ብቻ ታጥቃለች፡፡ ይህምሆኖ የሚፈሳትን ደም ለማቆም ሞዴስ ያስፈልጋታል፡፡ ያላት አማራጭ ከአሲምባ ወደ ነበለት ከተማ ሄዳ፤ ከመምህራኖች ሞዴስ ማለመን ነበር፡፡ እናም በአማኑኤል አጃቢነት ወደ ነበለት ጉዞ ይጀምራሉ፡፡

ድላይ የምታመጣው እቃ ስላለ አብረሃት ሂድ የተባለው አማኑኤል፤ በጉዟቸው ድላይ በተደጋጋሚመፀዳዳት እንደምትፈልግ ስትነግረው፤ የገባውነገር አልነበረም፡ ያ ስለ ሴት ልጅ ተፈጥሮ ከቀለምትምህርት ውጭብዙምግንዛቤ ያልነበረውብላቴና፤ ለምን ወደ ነበለት እንደሚሄዱ ይጠይቃታል፡፡ ዘወርወር አድርጋ ብትነግረውም አልገባውምና ደጋግሞ ይጠይቃታል፡፡

እንዳልገባኝ ተረዳችና “የምናመጣውዕቃ ሞዴስ ይባላል፡፡” አለችኝ፡፡

“ሞዴስ ምንድን ነው?”

“ሞዴስ ሴቶች ብቻየሚጠቀሙት የሴት ዕቃነው፡” አለችና ለአፍታ ያህል ስታስብ ቆየች፡፡ “ወንዶች እኮ እንደዚህ አይነት ነገር ስለማታውቁ ታድላችኋል፡፡” በድምጿ ውስጥ ሀዘን

ተሰማኝ፡፡ ህመሟ ቀላል እንዳልሆነ ተረዳሁ፡፡ ግን ምን እንዳመማት በትክክል አልተረዳሁም….

“ታዲያ ሞዴስ ያሸልሻል ማለት ነው?” አልኳት፡፡

“አያሸለኝም፤ ግን ልብሴን ከማባላሸት ይጠብቅልኛል፤ ማለት ይከላከልልኛል፡፡ በየቀኑ ልብሴን ለማጠብ እንደማልችል አንተም ታውቃለህ፡፡” ብላ ስትገልፅልኝ፤ የእኔን ሱሪ ለምን ተውሳ እንደዋለች ብልጭታ ቢጤታየኝ፡፡ (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 250)

ከደራሲው ጋር በአካል ተገናኝተን እያለ በመፅሃፉ ውስጥ ያነበብሁትን ይህን ታሪክ አንስቼለት ነበር፡፡ ከሰላሳ ዓመታት በኋላ ትዝታውን ሲያጫውተኝ እየሳቀ ነበር፡፡

“እውነቱን ልንገርህ?... ሴት ልጅ የወር አበባ ስታይ፤ እንደሚያማት ለመጀመሪያ ጊዜ ያየሁት ያን ጊዜ ነበር፡፡ ሞዴስ ምን እንደሆነ እንኳን አላውቅምነበር፡፡ ድላይ ስትነግረኝ ሁሉ አልገባኝምነበር፡፡” ይላል፡፡ (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 250)

ነበለት ሲደርሱ መምህራኖች ደመወዝ ለመቀበል ወደ ከተማ ሄደዋል፡፡ ድላይ እድሏን አያማረረች፤ በዚያ ላይ ምሽቱ እየገፋ ወደ አሲምባ መመለስ ጀመሩ፡፡ ረጅሙን መንገድ ሲጨርሱ፤ የእምባ ሴኔትን ተራራ በድቅድቅ ጨለማ እየተዋጠ ነበር፡፡ ተራረውን እየቧጠጡ ይወጣሉ፡፡ ሰማይ ማከኮቱን ከፍቶ በነጎድጓድ የታጀበ ዝናቡን ያወርደዋል፡፡ በዚያ ላይ ድላይ ቶሎ ቶሎ ትፀዳዳለች፡፡ በህመም እያቃሰተች፤ በጨለማው እየተደናበረች፤ አማኑኤልን ትከተላለች፡፡ እንዳይደረስ የለምሰራዊቱ ካረፈበት አካባቢ ይደርሳሉ፡፡

ሁኔታቸውን ላያቸው በዝናብ የራሱ ሳይሆን ከውሃ የተሰሩ ይመስሉ ነበር፡፡ ይህን ያዩ ታጋዮች አንድ ቤት ውስጥ እሳት አንድደው፤ ልብሳቸውን ሳያወልቁ፤ ከእሳቱ ዳር ሆነው እንዲያዳርቁ ይደረጋል፡፡ እንደ ደንባቸው ክሹካቸውን አንጥፈው፤ ድላይ ወደ እሳቱ፤ አማኑኤል ደግሞበጀርባዋ ይተኛል፡፡ ድላይ ሰውነቷ ይንቀጠቀጣል፡፡

እንኳን ሴት አቅፎ መተኛት ይቅርና ብዙም ከሴት ጎን ተቀምጦ የማያውቀው አማኑኤል፤ ሁኔታዋ ስላሳዘነው አቀፋት፡፡ ሙቀቱ ከልብሳቸው አልፎ ውስጣቸውን ማንደድ ጀመረ፡፡ ስሜታቸው ከድርጅቱ ህገ ደንብ በላይ ሰብዓዊነታቸውን ጠራው፡ ስሜታቸው ሸፈተ፡፡ መተቃቀፋቸውና እሳቱ የፈጠረባቸው ሙቀት ግን፤ የአማኑኤልን የህይወት ኩርባ ወደ ሌላ አቅጣጫወሰደው፡

“…ድላይ ገልበጥ አለችና ፊቷን ወደ እኔ ዞረች፡፡ የሁለታችንምእሳት የሚተፋውትንፋሽ ተቀላቀለና በላብ ተጠመቅን፡፡ አሁንምወደ እኔ ጠጋ አለችና ሰውነቷ ከደረቴ ጋር ጥብቅ አለ፡

፡ ከእኛ ቁጥጥር ውጭበሆነ መግነጢሳዊ ስበት እየተጎተቱ ከንፈሮቻችን በጣምተቀራረቡ፡፡ የከንፈሮቻችን ንክኪ መቀቱ፣ ጣዕሙ ስሜቱ፣ ንዝረቱ ልዩ ነው፡፡ ፈፅሞሰላምየሰፈነበት ሌላ ውብዓለምውስጥዥውብለን ገባን፤ ያለንበትን ዘነጋነው…" (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 259)

የሁለቱ ብላቴና ታጋዮች ሁኔታ ቢታወቅ እስከ ሞት የሚያደርስ ቅጣት ይጠብቃቸዋል፡፡ እነሱ ግን በአፍላነታቸውዘመን ለህዝብ ልዕልና ነበር በረሃ የወጡት፡፡ ነገር ግን በአንድ አጋጣሚበተቃራኒ ፆታዊ ፍቅር ወደቁ፡፡ ያምሆኖ ግን ከመተቃቀፍ የዘለለ፤ ከዓላማፅናታቸው ሸብርክ እንዲሉ አላደረጋቸውም፡፡

አስቡት?... ከሴት ልጅ ጋር ተኝቶ የሚያውቅ፤ የሴት ልጅን ውብየገላ ጠረን ሳያጣጥምወደ ትግል የገባውአማኑኤልና በተመሳሳይ የወንድ ልጅ ጠረን ምን እንደሆነ የማታውቀው፤ በዓላማ ፅናቷ፣ በጀግና ታጋይነቷና አመራርነቷ የምትታወቀውድላይ እስከ ሞት የሚያደርሰውየተቃራኒ ፆታ ፍቅር በውስጣቸውተፀነሰ፡፡ ዘፋኟ…

እንዳይነጋ የለምነጋብኝ ሌሊቱ፣

ጭፃቅ ነውጥብ ነውካንተ ማለየቱ... እንዳለችውእነዚያ ጥንድ ታጋዮች እንደተቃቀፉ ሰማይ ገለጡ፡፡ ያኔ ሁለቱም ለሰሩት ስህተት በውስጣቸው ይቅርታ ይጠይቃሉ፡፡ ምክንያቱም የድርጅቱን ህግ ስለጣሱየዲሲፕሊን ቅጣት ይጠብቃቸውነበር፡፡

"…ድላይ ማታ ከፍላጎትሽና ከዓላማችን ውጭሄጀ እንዳስቸገርሁሽ ተሰምቶኛል፤ በህመም ላይ ሆነሽ የወንድነት የተፈጥሮ ስሜቴን በጭፍን ተከትዬ ሳይታወቀኝ እንቅልፍ ነስቸሽ እንዳይሆን ስጋት አድሮብኝ ነበር፡፡" እያልኩኝ በማውቀውየተሰባበረ አማርኛዬ ነገርኳት፡ ፡

ገና ንግግሬን ሳልጨርስ "ምንምስጋት እንዲያድርብህ አያስፈልግም፤ ከጠዋት እስከ ማታ ስታስታምመኝና ለእኔ ስትል ያሁሉ ዝናብ በጀርባህ ላይ ሲወርድ ውለህ አምሽተሃል፡፡ እኔ በጣም ደክሞኝና ሜድ አቅቶኝ እጀን ይዘህ ስትጎትተኝ ዋልህ፤ እንደገና ደግሞ ማታ እንዳይበርደኝ ለማድረግ ሌሊቱን በሙሉ ስትንከባከበኝ አደርክ፡፡ ይሄ ሁሉ ለእኔ በጣምብዙ ነገር ነው፡፡ ስለዚህ ምንምእንዳታስብ፡፡ ብዙ ውለታ ጣልክብኝ እንጅ ምንምአላጠፋህም፡፡" ብላ በማሽኮርመምፈገግ ስትልልኝ ታላቅ ደስታ ተሰማኝ፡፡ (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 261-262)

አማኑኤል በፍርሀት ውስጥ ገብቶ ሲያሳስበውየነበረውን ጉዳይ ቀለል አድርጋ አየችው፡፡ ምንምስህተት እንዳልሰራ፤ እንዲያውምበወር አበባዋ ምክንያት ሳይጠየፍ ስላቀፋት፤ በጣም አመሰገነችው፡፡

በዚያች አንድ ሌሊት የተፈጠረው መቀራረብ የበለጠ መተሳሰብን ፈጠረላቸው፡፡ ነገር ግን ሁሉም ነገር በዓይንና በምልክት ብቻ እንጅ ገሃድ የወጣ አልነበረም፡፡ አንድ ዓላማ ብቻ ሳይሆን፤ በውስጣቸው የተጫረው የፍቅር እሳት ውስጥ ውስጡን እየነደደ፤ የማሳሰብና የመተሳሰብን መንገድ ከፈተ፡፡

በአንድ ቀን አጋጣሚ የተጀመረው የድላይና የአማኑኤል የፍቅርና የትግል ጉዞ፤ ዳግም ብቻቸውን አገናኛቸው፡፡ በተፈጥሮ ደን ከተከበበው ከማይ ምሻም ተራራ የሚወርደው ፏፏቴ፤ ከተራራው ግርጌ የሚወርደው ወንዝና ለምለም የሆነው አካባቢ ለፍቅራቸው ድምቀት ታስቦ የተዘጋጀ የሚመስል ውብ ቦታ ነበር፡፡

"…እኔና ድላይም ገደሉን እየዘለልን፤ ጥሻውን እየጣስን፤ እየተያየንና በቅልጥፍና እየተራመድን፤ የግል ነፃነታችንን በማግኘታችን እየቦረቅን፤ በንግግራችን መሃል እየተሳሳቅን፤ እየተፍለቀለቅን ነበር የምንጓዘው፡፡ የፍቅርና የጓድ እንዲሁም የጓደኝነታችንን ልዩ ጥማት ለመወጣት ያስቻለንን እድል፤ በስሜት እንጅ በቃላት ለመግለፅ እንደማይቻል በደመነፍስ ታውቆን እየፈነጠዝን ወደ ፊት ገሰገስን፡፡" (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 286-287)

ፍቅርና ትግል በዚያ ዘመን እንዲህ ነበር፡፡ በነገራችን ላይ ደራሲው የማይ ምሻምን አካባቢ ለመግለፅ የተጠቀማት ቋንቋ የሚገርም ነው፡፡ የቃላት አጠቃቀሙ የሀሳብ ፍሰቱ ምስል ከሳች ነው፡፡ ምንምእንኳን ደራሲውየተዋጣልኝ ነኝ ባይልም፡፡

"እኔ የስነ ፅሁፍ ፍቅሩ እንጅ ችሎታውየለኝም፡፡ ነገር ግን በወጣትነት እድሜጄ ተቀርፆ የቀረውን እውነት ለማፃፍ አልተቸገርሁም፡፡ ምክንያቱምቦታዎችን በሚገባ አውቃቸዋለሁ፡፡ መፅሃፉን ያነበቡት ጓደኞቸ ሳይቀር በመፅሃፉ ስነ ፅሁፋዊ ውበት ተገርመው፤ ስትናገርና ስትፅፍ የተለያየህ ነህ ብለውኛል፡፡" ሲል ደራሲው በ2007 ዓ.ም ሚጨፈሻ ነግሮኛል፡፡

"…የተቀመጥንበት ቦታ ደስ ይላል፡፡ ፀጥ ያለ ቦታ ነው፡፡ የሚሰማ ድምፅ ቢኖር የወፎች ጫጫታና ራቅ ብለው ቅጠላ ቅጠል እየበጠሱ የሚበሉ ፍየሎች ጩኸት ብቻ ነበር፡፡ ከፊታችን የአክሱም ሜዳ ተዘርግቷል፡፡ ወደ ላይ በኩል የፀለምትና የሰሜን ተራራዎች ይታያሉ፡፡ ሰማዩ አልፎ አልፎ ዳመና አዝሏል፡፡ ከበድ ያሉ ደመናዎች ወደ ራስ ዳሽንና ወደ ቧሂት ተራራ ሲጓዙ ከሩቅ ይታያሉ፡፡ በስተግራ በኩል የተንቤን ተራራዎችና የተንቤን በረሃ፤ እንዲሁም በቀኝ በኩል የአድዋ ተራራና እምባ ሰሎዳ ይታያሉ፡፡ ቁጭእንዳልን እነዚህን በሩቅና በቅርብ የሚታዩ የተፈጥሮ ፀጋዎችን እያየን ትንፋሽ ከወሰድን በኋላ ማውራት ጀመርን፡፡" (የአሲምባ ፍቅር፤ ገፅ 289)

በዚህ ውብ ቦታ የተቀማጡት ታጋይ ጥንዶች በፍርሃትና በናፍቆት፤ በትግልና በፍቅር መካከል ይዋልላሉ፡፡ ምክንያቱም ከአንድ ቀን በኋላ የውቅሮ ኦፕሬሽን ይካሄዳል፡፡ እዚያ ምን እንሚጠብቃቸው አያውቁም፡፡ እናም ዝምተኛው አማኑኤል ምንም ይሁን ምንም መቸም ይሁን የትም፤ እንደሚያፈቅራት እየደጋገመ ይነግራታል፡፡ ትግላቸው ከተሳካ በኋላ አብሯት ለመኖርም ቃል ይገባላታል፡፡ ድላይ ለፍቅራቸው ቃል ኪዳን ብትገባም፤ በትግል ወቅት አካሌ ሊጎድል ይችላል ብላ ብታቅማማም፤ የሆነውን በፀጋ ተቀበለች፡፡

አስቡት?.. ፍቅር መጀመራቸውበድርጅቱ ቢታወቅ ምን እንደሚያስከትልባቸውያውቃሉ… ነገር ግን በእሳት መካከል ሆነው ነገን በማሰብ… በአላማና በፍቅር ፀንተው ዘመን ተሻግረው ያልማሉ፡፡ በዚህ ላይ ደግሞበውቅሮውኦፕሬሽን ላይ የሚሳተፈውየአማኑኤል ነገር ፍርሃት ፈጥሮባታል፡፡ እሱየሚያውቃት ደግሞበደፋርነቷ እንጅ በፍርሃቷ አይደለም፡፡

በነገራችን ላይ ድላይ ፍርሀትን የማታውቅ፤ በጀግንነቷ ለብዙ ታጋዮች አርአያ እንደ ነበረች ይነገርላታል፡፡ የድላይን ጀግንነት የሚያስታውሱት ታጋይ ገነት ታደሰ፤ ያልተዘመረላቸው፤ የኢህዴን/ ብአዴን እንስት ታጋዮች የትግልና የድል ታሪክ በሚለው መፅሀፋቸውውስጥእንደ ድላይ ዝነኛ ታጋይየመሆን ህልምእንደ ነበራቸውአስነብበውናል፡፡

“በሪጅን ሶስት የበለሳውዴሞክራሲያዊ ንቅናቄ አባል በመሆንና ኢህአፓን በማታገል ጉልህ ሚና ከነበራቸውታጋዮች መካከል፤ ክቡር ማስዋዕትነት የከፈለች፤ በምሳሌነት የምትጠቀሰው የኢህአሰ አባልና የሀይል 13 ምክትል ኮማንደር (የሃይል ም/አዛዥ) የነበረችውጓዲት ድላይ ነበረች፡፡ ”(ያልተዘመረላቸውየኢህዴን/ብአዴን እንስት ታጋዮችየትግልና የድል ታሪክ፤ ገፅ 11)

ታሪኩ ከተፈፀመከ30 አመታት በኋላ ያችን ቅፅበት እንዲነግረኝ ደራሲውን ስጠይቀውስሜቱ ተረባብሾ፤ ፈዞ እያስተዋለኝ ነበር፡፡

“አየህ?... ያን ጊዜ ያለወትሮዋ ፈርታ ነበር፡፡ እየደጋገመች ‘አማኑኤል? እኔ ግን ፈርቻለሁ! ድጋሚየምንገናኝ ሁሉ አይመስለኝም’ ስትለኝ ነበር፡፡ ድላይየምትታወቀውደፋር፣ ፍርሃት ያልፈጠረባት፣ ጀግና ታጋይ መሆኗ ነው፡፡ ያን እለት ግን ፈርታ አስፈራችኝ፡፡ ” ብሎኝ ዝምአለ፡፡ እኔ ግን ቀጠልሁ፡፡ ምክንያቱምየድላይ ንግግር ትንቢት ይመስል ነበር፡፡

“…አ…ዎ!... ‘ለአንተና ለየአብዬ በጣም ፈርቻለሁ!... ድጋሚ በህይወት የማገኛችሁ አይመስለኝም!...’ ብላኝ ነበር…” አለኝ፤ እንባ እየተናነቀው፡፡

ከመጥፎ ስሜቱ እስኪወጣ ድረስ ዝምተባባልን፡፡ እኔ ግን የመፅሃፉ ታሪክ በእዝነ ልቦናዬ እየዋለለ ነበር፡፡ በሜይ ምሻም ተራራ ብቻቸውን አምሽተው፤ ለብቻቸው ሲጫዋወቱ አድረው፤ በነጋታው ከሚከሄደው ጦርነት በኋላ፤ በሰላም ለማናኘት የያዙትን ቀጠሮ አሰላስላለሁ፡፡ ነገር ግን ወደ ማደሩ ሲደርሱ ማንገድ ላይ ሰራዊቱን ያገኙታል፡፡ የድላይ ጋንታ ሜሪ ወደ ቡድኗ እንድትቀላቀል ይነግራታል፡፡ ሁለቱምበድንጋጤበድን ይሆናሉ፡፡

"ያላሰብነው ነበር፡፡ እ…ና… ስትለየኝ እጇን ለሰላምታ አውለበለበችልኝ… በቃ ተለያየን…" ሁነቱ አሁን የተፈፀመ ይመስል እጁን በዝግታ አንስቶ አወዘወዘው… ቻው! ቻው! እንደ ማለት

በነጋታው ማለዳ አማኑኤልና ሌሎች አመራሮች፤ ወቅሮን ለማጥቃት ከሚሄደው ሰራዊት በፊት ቀድመው ሚሊሻ ሰበሰቡ፡፡ ደርግ ቀድሞ እንደተዘጋጀ ተነገራቸው፡፡ ሃይል ሜሪ ውግን የበላይ ትዕዛዝ ስለሆነ ጦርነቱ መካሄድ እንዳለበትና ሚሊሻው በሚስጥር እንዲያዝ አስጠንቅቆ ውጊያው እንዲካሄድ ይደረጋል፡፡

የድርጅቱ ከፍተኛ አመራሮች የደረሰውን ሚሊሻ አውቀው ሳይወስኑ በተደረገው ውጊያ፤ እነ የአቢን ጨምሮ የበርካታ ጎበዝ ታጋዮች ህይወት ተቀጠፈ፡፡ በዚህ ውጊያ ሽፋን ለማስጠት የእነ ድላይ ይመጣል፡፡ በተፈጠረው አሳዛኝ ሁኔታ እያዘኑ፤ ቁስለኞቻቸውን ይዘው ተመለሱ፡፡ ጓዶቻቸውን ተሸክመው የነበሩት ድላይና አማኑኤል በደም ተጨማልቀዋል፡፡ እናም ድጋሚ ልብሳቸውን ለማጠብ ወንዝ ወረዱ፡፡ ስለ ወደ ፊት የፍቅር ህይወታቸው አወጉ፡፡ ያምሆኖ ግን የድላይ ትንቢት ማሰል ፍርሃት እውነት ሆነ፡፡ ካህሳይ ወደ ሱዳን አቀና፡፡ ድላይ ወደ በለሳ ሄደች፡፡

ወራቶች ነጎዱ… አማኑኤል በስደት ካለበት ሱዳን ሁኖ ያስባታል… ድላይ ምፍቅሯን በውስጧ ይዛ ትግሏን በበለሳ ቀጥላለች… በዚህ መካከል አማኑኤል ወደ ሀገረ አሜሪካ ተጓዘ… የካህሳይ ኩርባዎች ግን ቀጠሉ…

የድላይ ትውስታ…

ብዙ ያልተዘመረላት ታጋይ ድላይ፤ የኢህአፓን የተሳሳተ የትግል ስልት በመካነን በተነሳው፤ የበለሳው ዴሞክራሲያዊ ንቅናቄ ውስጥ ንቁ ተሳታፊ እንደነበረች፤ ታጋይ ገነት ታደሰ በ2008 ዓ.ም ባሳተመችው፤ "ያልተዘመረላቸው፤ የኢህዴን/ ብአዴን እንስት ታጋዮች የትግልና የድል ታሪክ" በሚለው መፅሀፋቸው፤ በገፅ 11 ውስጥ ጠቅሰዋል፡፡

"…ድላይን በቅርብ አውቃታለሁ፡፡ የኢህአፓ አባል በነበርኩበት ወቅት ወታደራዊ ስልጠና ሰልጥኝ የተመደብሁት መጀመሪያ እሷ በምትመራው ሃይል 13 ነበር፡፡ ስለ ጀግንነቷ መመስከር እችላለሁ፡፡ እኔም በትግሉ ጠንካራ ተዋጊና አዋጊ መሆን የቻልሁት አንደኛው የድላይን አርአያ በመከተሌ ነው፡ 'በማንኛውም ማስክ ጠንካራና አርአያ የሚሆን ሰው ካለ በርካታ ተከታዮች ይኖራሉ፡፡' የሚለውን ትክክለኛ አባባል ድላይ አስመስክራለች፡፡"

ታጋይ ድላይ በንቅናቄ ውስጥ እያለች ነበር፤ በ1972 ዓ.ም ሜጨሻ በለሳ አካባቢ የተሰዋችው፡ በወቅቱ የሚያውቋት ታጋዮች የነበራትን ቆራጥነትና የጀግንነት ታሪክ፤ ዛሬም ድረስ ያስታውሱታል፡፡ ለዚህ አስረጅ የሚሆነን ደግሞ፤ በ2007 ዓ.ም "ታሪክና ጥበብ" በሚል ርዕስ፤ የትግል ግጥሞችን ለንባብ ያበቁት ታጋይ ህላዊ ዮሴፍ፤ ስለዚች ጀግና ታጋይ "እኔም እንዳንች ድል ላይ ልቁም' ሲሉ ለማስታወሻነት ያሰናኟት ስንኝ ትጠቀሳለች፡፡

….የጠፋች ማለ የማጠፋ፣

ቆይታ ውላ የምትፋፋ፤

አዝርዕት ሁሉ የሚሻማት፣

ሰውእንስሳውየሚጓጓት፤

የማዳ ፀሃይ ምስል፣

የሚታ ፀሃይ ስዕል፤

የብሩህ ተስፋ ውጋገን፣

የድልየነፃነት ብርሃን……

…….ህሊናዬምይደንዝ፣

ዓይኔ ምይጥፋ ይደብዝዝ፤

እጀምእግሬምይዘርጋ፣

ልሳን አንደበቴምይዘጋ፤

ሁለመናዬ ይጥፋ…

የልብትርታዬም..

እኔምእንዳንች ድል ላይ ልቁም፤

እኔምእንዳንች ድል ላይ ልቁም፡ (ማጋቢት 1972 ዓ.ምበለሳ፤ ጎንደር)

“ባሰብሁሽ ቁጥር፣ ሁሌ እንደ ታናሽ ወንድምሽ፣ በቅፅል ስሜ ስታቆላምጪኝ ይታወሰኛል… ድላይ ከቆራጥ ታጋይነቷ በተጨማሪ ለትግል ጓዶቿ ፍቅርና ሩህሩህ ልብ የነበራት፤ ለህዝብም ታላቅ አክብሮት ትሰጥ የነበረች ታጋይ ነች፡፡” ይላሉ፤ ገጣሚው፡ (ታሪክና ጥበብ፤ ገፅ 56-57)

ከባለ ታሪኩና ከመፅሃፉ ደራሲ ከካህሳይ አብርሃ ጋር ለመጀመሪያ ጊዜ የተገናኘነው በ2006 ዓ.ም ሜጨፈሻ አካባቢ ነበር፡፡ በወቅቱ በመፅሃፉ ዙሪያ የሚካሄደውን የውይይት መድረክ የመምራት እድሉ ነበረኝ፡፡ ያኔ ታዲያ ከድላይ ጋር ስለ ነበረው የፍቅር ሁኔታ አንስቸለት ነበር፡፡ እንባውእየወረደ ታሪኩን በአጭሩ ተናገረ፡፡

“…በቃ… ድ..ላ…ይን… ዛሬም እወዳ…ታ..ለሁ!... አከብራ…ታለሁ… ጀግና… ታጋይ… ለዓላማዋ የተሰ…ዋች… ሁሌም… ቢሆን የሚኣረ…ሳት ናት…” ከዚህ በላይ መናገር አልቻለም፡ አዳራሹ ውስጥ የነበረው ታዳሚ በሀዘን ተዋጡ፡ ከመካከል ግን ጎላ ብሎ የሚሰማ የአንዲት ሴት ድምፅ ነበረ፡፡

አስቡት?... ከ30 ዓመታት በኋላ ምድላይ ግዙፍ ነስታ በልቦና ውውስጥ ነግሳለች፡፡ የሜጨፈሻ እረፍቷን ለማወቅ ያልጠየቀበት፤ ያላስፈለገበት መንገድ አልነበረም፡ ከሚኖርበት ሀገረ አሜሪካ ተመልሶ ቤተሰቦቿን ሳይቀር አፈላልጓል፡፡ እናም አዳራሹ ውስጥ ምርር ብላ ስታለቅስ የነበረቸውን የድላይን እህት፤ ድርብ ምናለ ከ30 ዓመታት ፍለጋ በኋላ ጎጃም፤ ቡሬ ከተማ ውስጥ አገኛት፡፡ እናም በመድረኩ ተገኝታ እንባዋን እየዘራች ሀሳቧን ተናገረች፡፡

“…የእህ…ቴን ታሪ…ክ እሰማ ነበር… ስሜ ታሪ…ኳ…ተዳ…ፍኖ በመቅረቱ አ..ዝን ነበር… ታሪኳ በመፅሃፍ ወጥ…ቷል ሲሉኝ… መፅሃ…ፉን ገዝቸ… ሶ..ስት ቀን አ..ቅ..ፌው ተ..ኛሁ… ዛሬ እ…ህ…ቴ አል..ሞተ..ችም!…”

“የአሲምባ ፍቅር” የተባለው መፅሃፍ የዚያን ትውልድ እውነተኛ የትግልና የፍቅር ታሪክ፤ ከራሱ ገጠመኝ በማሳት የፃፈው ደራሲ ካህሳይ፤ እውነታውን ፍንትው አድርጎ ማሳየት በመቻሉ፤ በዚህ ዙሪያ ከተፃፉ መፅሃፎች የተለየ ያደርገዋል፡፡ ምክንያቱም የአሁኑ ትውልድ የዚያን ዘመን የትግልና የፍቅር የታሪክ እውነት እንዲገነዘብ ይረዳል ብዬ አምናለሁ፡፡ በዚህ ሀሳብ ላይ ደራሲ፣ ገጣሚ ጋዜጠኛ ነብይ መኮንን በመፅሃፉ ጀርባ የሰጠው አስተያየት ይጠቀሳል፡፡

“የኢትዮጵያን ህዝባዊ አቢዮታዊ ፓርቲን ታሪክና የትግል ጉዞ አስመልክተው ብዙ ሰዎች ፅፈው አንብቢያለሁ-በያገባኛል ባይነት ምበታሪክ ንባብ ፍቅርም፡ ሁሉም የሚስማማት አንድ

ፍሬ-ነገር፤ የኢህአፓ ታሪክም ሆነ የሌሎች ፓርቲዎች ታሪክ፤ በየአቅጣጫው መፃፍ አለበት የሚለውይመስለኛል፡፡ በቃል ያለ ይረሳል፤ በፅሁፍ ያለ ይወረሳል ይሏልና፡፡”

በአጠቃላይ የዚያ ትውልድ የታሪክ እውነት በሚገባ ተፅፎ ለትውልዱ ተላልፏል ብዬ አላስብም፡ ይሁን እንጅ ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ባለ ታሪኮቹ ታሪካቸውን እያስነበቡን ነው፡ ከእነዚህ ባለ ታሪኮች መካከል አንዱ ደግሞ ደራሲ ካህሳይ አብርሃ ይጠቀሳል፡፡ እኔም የመፅሃፉን ታሪክ ማሻ በማድረግ፣ ከደራሲው ጋር የነበረኝን ቆይታና የተለያዩ የታሪክ ድርሳናትን በማዘመድ በሶስት ክፍል ያደረግሁት የወፍ በረር ቅኝት በዚህ ተቋጨ፡